

Exit

Fra indsats til værdsat

Beretning 2013

Fra indsat til værdsat

Historien om Exit går tilbage til 2006, hvor Fangekoret fra Vridsløselille Statsfængsel begyndte at øve i Apostelkirken på Vesterbro i København med de medlemmer, der ikke længere sad i lukket fængsel. De inviterede gæster med til øvelserne, hvor der var en hyggelig caféstemning – og det blev forløberen til de månedlige kultureftermiddage i Exit.

Året efter blev der givet ny næring til en gammel idé hos fængselspræsterne Peter Walin og Erik Adrian i Vestre Fængsel om at åbne et sted, hvor tidligere indsatte, der ønskede at bryde med det kriminelle miljø, kunne mødes og opbygge nye netværk. Sammen med Fangekoret og Apostelkirken dannede de foreningen, der siden har været basis for aktiviteterne i Exit.

I 2008 blev de første fuldtidsmedarbejdere ansat til at stå for projektet "Fra indsat til ansat", hvor målet var at hjælpe tidligere indsatte til at finde et job, eller komme i gang med en uddannelse. Siden er der kommet flere projekter til, og i 2013 blev der åbnet afdelinger i Odense og Aarhus.

Denne beretning tegner et opdateret billede af Exit med fokus på udviklingen i 2013.

Exit

Fra indsat til værdsat
er udgivet af Exit april 2014

Redaktion

Ole Bjørn Andersen (ansv. redaktør)
Bent Dahl Jensen
Hans Andersen
Inger Dahl
Camilla Bruun Sørensen

Foto

Bent Dahl Jensen (hvor intet andet er anført)
Forsidefoto: Jørgen Diswal

Design og layout

Andebyrealet

Tryk

Nyborg Statsfængsel

Exit

Saxogade 5
1662 København V
www.exit-danmark.dk

Indhold

Side 4-5

Exit om ti år

Exits nye leder Ole Bjørn Andersen er optaget af at sikre en sund økonomi, og at landets fængsler får kendskab til Exits tilbud om støtte, når indsatte skal løslades.

Side 6-7

Exit på Fyn konsolideres

Ud over kultureftermiddagene er der i Exit Odense stor søgning til gældsrådgivning og samtaleforløb hos terapeuter.

Side 8-9

Exit opfylder et behov

Der deltager indsatte fra flere fængsler i Jylland, når Exit holder kultureftermiddag en gang om måneden i Aarhus.

Side 10-11

Når far er i fængsel

Indsattes familier bliver påvirket, når en forælder afsoner sin straf. Exit har et familieprojekt, som støtter både børn og voksne for at afbøde følgerne.

Side 12-13

Frivillige får Exit i fremdrift

Omkring 100 frivillige er med i Exits stab på landsplan, og opgaverne dækker områder som gældsrådgivning, terapi og kreativitet. Og er grundlaget for nyt netværk til indsatte.

Side 14-15

I gæld til op over begge ører

Uoverskuelig gæld kan tage modet fra de ex-indsatte, som gerne vil starte på en frisk, og Exits gældsrådgivning hjælper dem til at få overblik og nyt mod.

Side 16-17

Musik giver indsatte et frirum

Exits musikalske bidrag i fængsler giver engagement og glæde til de indsatte. Undersøgelser viser, at kreative aktiviteter mindsker kriminaliteten.

Side 18-19

To timer i frihed

Kreativ udfoldelse og nyt netværk er kvindekлубbens tilbud til indsatte og ex-indsatte kvinder.

Statistik 2013

Informationsmedarbejder Hans Andersen (th.) har været på rundtur til de danske fængsler for at informere ledelse og socialrådgivere om Exit. Exits nytiltrådte leder, Ole Bjørn Andersen, har været med til møderne siden januar.

Exit eksisterer også i 2024 – forhåbentlig

Om ti år kan indsatte og ex-indsatte stadig få støtte hos Exit til at finde fodfæste efter afsoningen. Visionen er klar hos Exits nye leder.

▶ Som ny leder er Ole Bjørn Andersen optaget af at sikre en bæredygtig økonomi, for at brugerne får den nødvendige hjælp – også om ti år.

- Den største overraskelse efter knap tre måneder i lederstolen er den store tillid, Exit har opbygget – til Kriminalforsorgen, i fængslerne og hos brugerne, siger Ole Bjørn Andersen, der tiltrådte 1. januar 2014 som leder for Exit.

- Jeg møder dagligt brugere, der kommer for at tale med medarbejdere eller for at hænge ud i caféen, og deres samstemmende beretning er, hvilken betydning Exit har for, at de er et andet sted i deres liv nu.

En paneldebat om kunst, kreativitet og kriminalforsorg, som Exit var vært for i februar 2014, var for Ole Bjørn Andersen et billede på den status, Exit har. Både i debatpanelet og blandt

de 75 fremmødte var der ansatte og ledere fra Kriminalforsorgen, fra fængsler og en bred repræsentation af mennesker, der arbejder inden for området samt tidligere indsatte.

Vil cementere det økonomiske eksistensgrundlag

Med en baggrund som bankmand er det ikke overraskende, at Ole Bjørn Andersen ser en sund økonomi som den største udfordring i sit nye job.

- Exits arbejde er så vigtigt, at det også skal være der om ti år, men vilkårene er, at pengene bliver mindre inden for det offentlige til drift af organisationer som Exit, samtidig med at behovene bliver større. Det er ulykkeligt for samfundet og for dem, der står svagt i samfundet, siger Ole Bjørn Andersen, der både arbejder med ansøgninger til store fonde og på at Exit

Bygger bro mellem indsatte og ansatte

Landets fængsler har fået præsenteret et godt tilbud fra Exit til ledelse og socialrådgivere.

- Selv om Exit er kendt i forvejen, vil vi godt lige minde om, at vi er på banen, når de skal vælge samarbejdspartnere, der kan hjælpe de indsatte videre, siger informationsmedarbejder Hans Andersen, der har stået for turnéen. Som mangeårigt medlem af Fangekoret er han vant til at køre landet tyndt for at tale indsattes sag. Han lagde ud i november, og i januar og februar har Exits nytiltrådte leder, Ole Bjørn Andersen, været med.

Helhedsorienteret indsats

Ledelse og socialrådgivere reagerer positivt på tilbuddet, men spørger som regel:

"Hvad er det, I kan, som vi ikke allerede gør eller kan?"

Hans Andersen svarer altid: "Ingenting".
- Forskellen er, at vi bruger flere ressourcer på den enkelte indsatte. Vi bygger en relation op, og vi har mulighed for en helhedsorienteret indsats: Netværk, familie, bolig, job eller uddannelse og gældsproblematikken, siger han.

Respekt for sagsbehandlerne

Sagsbehandlerne i fængslerne skal inden løsladelsen samarbejde med den indsatte kommune om en handleplan for at sikre den gode løsladelse, men ifølge Hans Andersen har sagsbehandlerne begge steder for meget at lave, så der ikke er tid til at få skabt den tillidvækkende relation, og derfor kommer det sjældent til at fungere. Desu-

den er Exit ikke en myndighed, der kan udøve repressalier, og det giver et mere ligeværdigt møde, mener han.

- Vi understreger altid vores respekt for sagsbehandlerne, for de laver et stort og ofte utaknemmeligt arbejde, og vores tilbud er et supplement til deres.

I gang inden løsladelsen

Exit prøver at skabe relation til den indsatte i god tid inden løsladelsen ved at invitere til kultureftermiddagene og kommer ud i fængslerne og har træffetid.

- Vi kommer hver anden uge i Jyderup og Horserød, Møgelkær og Ringe kommer snart med og måske Vrìdsløselille. Den fremskudte indsats gør, at vi får skabt en motivation hos nogle indsatte, der ellers ikke ville komme i kontakt med os. ■

kommer på finansloven. Som noget nyt vil Exit prøve at få støtte fra private.

Naiviteten er forduftet

Da Ole Bjørn Andersen tiltrådte, forestillede han sig, at Exit hjælper mennesker ud af kriminalitet, og så er de ude. Nu er han efter eget udsagn ikke helt så blåøjet længere, men ser i stedet, at det handler om at skabe en positiv udvikling, så perioderne uden kriminalitet bliver længere og længere.

- Vi skal også være der for dem, der er faldet i for anden, tredje eller fjerde gang. Vi tror på, at alle mennesker har værdi og skal behandles med respekt.

Udvikling af det frivillige arbejde

Øget brug af frivillige er ifølge Ole Bjørn Andersen en vigtig brik i at lykkes fremover, også økonomisk.

- Vi har allerede mange frivillige med særlige kompetencer inden for kunst, musik og terapi samt mennesker med juridisk og regnskabsmæssig baggrund til gældsrådgivning. Vi må hele tiden udfordre os selv på, om der er flere områder, hvor vi kan bruge frivillige i stedet for lønnede, fx frivillige socialrådgivere, siger han.

- Frivillige skal føle sig værdsat og ikke kun af de brugere, som de hjælper. Derfor skal vi fortsætte med uddannelse af frivillige, som får mulighed for at få fyldt på og møde andre frivillige for at drøfte fælles problemstillinger.

Netværk over hele landet

Exit har i 2014 modtaget 225.000 kr. fra Folkekirkens Ud-

” Det handler om at skabe en positiv udvikling, så perioderne uden kriminalitet bliver længere og længere.

Ole Bjørn Andersen, leder af Exit

viklingsfond til at skabe et fintmasket net via de 2.000 kirker, der findes ud over landet, så indsatte kan få hjælp til at opbygge nye netværk efter afsoningen, uanset hvor de slår sig ned.

Fængelspræsterne i Exits bagland har kontakter til mange præster, og Exit har i kraft af sit kirkelige tilhørsforhold også mange kontakter til kirker.

- Vi forestiller os ikke, at det bare kan ske ved at henvise til at gå i den lokale kirke. Vi kan via præsten få kontakt med enkeltpersoner, som vil bruge tid på at opbygge en relation til en tidligere indsat og på den måde være den første byggesten i et nyt netværk, siger Ole Bjørn Andersen.

Samarbejdspartnere

En af overraskelserne i det nye job er, hvor meget tid Exit bruger på kontakter med samarbejdspartnere, bl.a. fængsler og jobcentre.

- Vi møder deres medarbejdere og præsenterer vores tilbud for at skabe forståelse for Exit som en vigtig partner i deres arbejde med mennesker med en kriminel fortid, fortæller han. ■

Exit på Fyn konsolideres

Ud over kultureftermiddagene er der i Exit Odense stor søgning til gældsrådgivning og samtaleforløb hos terapeuter.

► I marts 2012 holdt Exit sin første kultureftermiddag i Odense. Siden har kultureftermiddagene været en tilbagevendende begivenhed i Sct. Hans Kirkes menighedslokaler den første onsdag i måneden. Her mødes indsatte fra fængsler på Fyn, tidligere indsatte, pårørende, frivillige og medarbejdere. De snakker og hygger sig, synger, og spiser aftensmad sammen, inden man skilles ved 19-tiden. Fremmødet varierer fra gang til gang alt efter, hvor mange der har kunnet få udgang.

En vigtig brik i arbejdet

Kultureftermiddagene er ligesom i de andre byer en meget vigtig brik i Exits arbejde. Det er her, der knyttes kontakter, og det er her man fastholder og udbygger de relationer, som allerede er skabt.

- En stor del af min tid går med at snakke med mennesker. F.eks. har jeg gennem besøgene i Nyborg Statsfængsel efterhånden talt med tre-fire indsatte, som måske vil have mentorer eller samtaleforløb. Der går megen tid med at snakke, og i nogle tilfælde udvikler det sig, så det bliver til et længere forløb, siger projektmedarbejder Birgitte Skovgaard, der er leder af Exit Odense.

Ud over besøgene hos indsatte går der meget tid med at skabe kontakter og koordinere i forhold til terapeuter og frivillige og arrangere aktiviteter.

I en periode har hun også haft ansvaret for gældsrådgivningen i Odense, men en del af det arbejde er nu overtaget af cand.jur. Tabitha Maria Anhøj. Hun er fra marts 2014 ansat nogle timer om ugen, hvor hun som koordinator af gældsrådgivningen i Exit Odense tager sig af rådgivningen af de frivillige gældsrådgivere og fordeler sagerne. Samtidig glæder Birgitte sig over at have fået en lokal medarbejder, hun kan sparre med omkring det daglige arbejde.

Gældsrådgivning og samtaleforløb

Gældsrådgivningen er en af de aktiviteter, der fylder meget i arbejdet. Knap halvdelen af sagerne i Exits gældsrådgivning ligger i Odense-afdelingen. Mange af dem fra indsatte på Søbysøgård, hvor der med mellemrum holdes forebyggende informationsmøder, hvor der orienteres om ordningen. Men der kommer også henvendelser fra tidligere indsatte, der er i forløb i Odense Kommune.

Samtaleforløb hos en terapeut er et andet af Exits tilbud, der er populært blandt brugerne.

- Der er løbende to-tre forløb i gang, fortæller Birgitte. Seks frivillige terapeuter, inklusive Birgitte, tager sig af samtaleforløbene.

Alt i alt er der omkring 25 frivillige.

Caféeftermiddage og besøg i fængsler

I januar 2013 indviede Exit – efter en grundig istandsættelse – nye lokaler i Nørregade 37. Det er vigtigt i det daglige arbejde, at Exit har fået lokaler, hvor man kan mødes på tomandshånd med brugerne, når der f.eks. skal følges op på en sag.

Lokalerne danner også rammen om caféeftermiddagene, hvor indsatte, frivillige og medarbejdere mødes til hygge og socialt samvær.

- Lige nu kommer der tre-fire stykker fast i mandagscaféen, når der er åbent hver anden mandag. De er alle indsatte fra Søbysøgård, som har fået udgang til mandagscaféen, så de kommer tre gange om måneden i Exit. Det er fint, at fængslet på den måde anerkender os, siger Birgitte.

Hun besøger selv Søbysøgård hver 14. dag, hvor hun går rundt på afdelingerne og snakker med dem, der ønsker det.

Exit har også god kontakt til det tredje fængsel på Fyn, Ringe Statsfængsel. Fængselspræsten er i perioder kommet ind med indsatte for at deltage i kultureftermiddagene, og Tabitha, der står for gældsrådgivningen, er kirkesanger i fængslet og har sammen med organisten et kor. Da denne beretning blev sendt til trykning havde Exit lige holdt et møde med ledelsen i Ringe, og nye initiativer er i støbeskeen.

Værdien af at være landsdækkende

Exit Odense har i flere tilfælde oplevet værdien af at være en del af en landsdækkende organisation, sådan at indsatte har mulighed for at bevare kontakten til Exit, selv om de under afsoningen flyttes fra en landsdel til en anden.

- En af dem, der er kommet her, og som nu har kontakt med Exit København, mødte oprindeligt Exit i Aarhus, og han kommer formentlig tilbage til Odense igen.

- Vi har også en bruger, der kom fra Sjælland, og som havde været til kultureftermiddage i København. Modsat er flere indsatte blevet flyttet fra Fyn til Sjælland, fortæller Birgitte.

Ferieophold for familier med børn

Exit-afdelingen i Odense har også fået kontakt til kvindelige indsatte, der tidligere har afsonet i Horserød.

Og Birgitte regner med, at to kvinder fra Horserød skal med på ferie sammen med deres børn i sommerferien. En mandlig indsat fra Søbysøgård skal også med sammen med sin kone og deres børn. Exit kan tilbyde den slags ferieophold takket være et samarbejde med Folkekirkens Feriehjælp. ■

Mickey i gang med at tilberede mad i køkkenet i Sct. Hans Kirkes lokaler i Odense.

Kokken tilbød sin hjælp, hvis det en dag ”brændte på”

Et par timer før kultureftermiddagen begynder onsdag eftermiddag, er Mickey i fuld gang med at tilberede aftensmaden. En dag stod menuen på boller i karry, og han formede den ene kødbolle efter den anden, uden at man kunne se forskel på størrelsen. Det var tydeligt, at der stod en professionel ved kødgrøden i køkkenet.

Han kom i kontakt med Exit, da han en dag under afsoningen i Jyderup af en gammel dom var med til en kultureftermiddag i Exit København. Her talte han med en af medarbejderne om at lave frivilligt arbejde. Da Mickey senere blev overflyttet til Søbysøgård på Fyn, kom han i kontakt med Exit Odense. Han er uddannet kok, og han tilbød at give en hjælpende hånd, hvis det ”brændte på” en dag.

Det gjorde det i efteråret 2013, hvor man manglede én til at lave mad til kultureftermiddagen. Mickey sprang til, og han siden stået for madlavningen til kultureftermiddagene.

Mickey er førtids-pensionist og bor i et hus uden for Svendborg.

- Det er rart at komme herind og møde andre mennesker. For vi bor ude midt i en skov. Så i det daglige ser jeg ikke så mange. Det er et lille frisk pust i en ellers ensformig hverdag, og det er dejligt at mødes med gode venner. Samtidig er det en mulighed for at give noget tilbage, siger Mickey. ■

Godnathistorier i arresten

Sideløbende med arbejdet i Exit er Birgitte Skovgaard med i et projekt i Odense Arrest, hvor indsatte indlæser godnathistorier til deres børn. Oplæsningen bliver optaget, og bagefter redigerer Birgitte historierne og lægger lydeffekter på cd'en, som børnene får. ■

” Der går megen tid med at snakke, og i nogle tilfælde udvikler det sig, så det bliver til et længere forløb.

Projektmedarbejder Birgitte Skovgaard

En håndfuld af Exits frivillige sammen med medarbejderne foran Exits lokaler i Nørregade 37 i Odense.

Medarbejdere og frivillige fejrede i november 2013 Exits etårs fødselsdag med en fangebamse-kagemand. (Foto: Jørgen Diswal)

Exit opfylder et behov

Der deltager indsatte fra flere fængsler i Jylland, når Exit holder kultureftermiddag en gang om måneden i Aarhus.

▶ Siden Exit Aarhus i november 2012 holdt sin første kultureftermiddag, er kultureftermiddage i Vor Frue Kirkes menighedslokaler blevet et populært samlingssted for indsatte i flere jyske fængsler. Der kommer ca. 50 hver gang, heriblandt pårørende, frivillige og tidligere indsatte.

- Der kommer altid nogle fra Statsfængslet Møgelkær i Østjylland, og forrige gang var der to minibusser fra Statsfængslet på Kragshovshede i Nordjylland, siger Palle Christensen, der er socialkoordinator i Aarhus-afdelingen, hvor han står for arbejdet sammen med Ane Ørgård Bramstoft, der som en del af sin præstegerning i Aarhus Stift er tilknyttet Exit 25 % af tiden. I det daglige får de god hjælp af omkring 25 frivillige.

"Der er et stort behov for et arbejde som Exits"

Arbejdet i Aarhus har ligesom i andre dele af landet fra begyndelsen været båret af stor interesse og entusiasme, og det har medført et stort engagement af såvel frivillige som lønede medarbejdere.

- Der har været et stort behov for et arbejde som Exits, siger Palle, som opdagede dette behov, før han hørte om Exit og kom i kontakt med organisationen.

- Jeg oplevede i mit mentorarbejde, at der var nogle, som havde brug for et sådant netværk, men ikke kunne få det, fortsætter Palle, der har været i socialt arbejde siden 2008 og havde været mentor et års tid, da han i 2011 opsøgte Exit.

- Jeg havde dengang i mit mentorarbejde mødt en ung mand, som – da han blev løsladt – meget hurtigt genoptog kontakten til det kriminelle misbrugsmiljø, han kendte fra før sin afsoning. Han havde bolig, kontanthjælp og etableret en praktik med mulighed for beskæftigelse. Men jeg kunne se, at det, der manglede, var et ikke-kriminelt netværk, siger Palle Christensen.

Han kendte fra tidligere Exits daværende organisationschef, Ann Skov Sørensen, og vidste, at hun var med i et eller andet arbejde med fanger, og via nettet fandt han frem til Exit.

- Jeg anede ikke noget om, hvad det var, men jeg kunne se et behov for at tilbyde netværk, og vi var nogle stykker i Aarhus, som gerne ville lave noget sammen, siger Palle om de indledende øvelser, der ledte Aarhus-gruppen i kontakt med Exit. Det ene møde tog det næste, og efter nogen tid begyndte gruppen at tale om, hvor og hvordan de kunne holde kultureftermiddage som første led i et Exit-arbejde i Aarhus, og Palle blev ansat på deltid som projektmedarbejder.

Præst arbejder på deltid i Exit

Ane Ørgård Bramstoft er en del af Exits hold i Aarhus. Hun stiftede første gang bekendtskab med Exit ved en kultureftermiddag i Odense i marts 2012, hvor hun også hørte Fangekoret fra Vridsløselille synge.

Ane og hendes datter havde taget turen til Odense, fordi datteren skulle skrive en opgave i dansk – og havde valgt at kaste sig over Fangekoret og Exit. Ane fik selv lyst til at engagere sig i Exit, og gennem Exits ledelse kom hun i kontakt med andre interesserede i Aarhus.

Da Ane i efteråret 2012 søgte en præstestilling på 75 % i Aarhus Stift, gav biskop Kjeld Holm hende mulighed for at bruge de resterende 25 % i Exit Aarhus, hvor hun har ansvar for kultureftermiddagene og kontakten til de frivillige. ■

Indtryk fra en kultureftermiddag

”De indsatte, jeg havde med, var meget positive over dagen, og hvor meget Exit kunne tilbyde af hjælp, netværk osv. Og begge ville helt sikkert benytte sig af det igen – både under afsoning og efterfølgende.”

Sådan slutter Dorthe Poder, der er fængselsbetjent i Statsfængslet på Kragshovede, et brev, hun sendte til Exit Aarhus, efter at hun i januar 2013 for tredje gang havde deltaget i en kultureftermiddag sammen med et par indsatte fra fængslet.

Dorthe Poder skriver videre om sine indtryk:

”Vi blev budt velkommen med kaffe og kage i Vor Frue Kirkes menighedslokaler, hvor der også var indsatte fra flere andre fængsler.

Dagen sluttede af med en kort gudstjeneste ved tidligere fængselspræst Annelise Brok. Vi valgte dog at vende snuden hjemad, inden den startede grundet den lange vej og vejret taget i betragtning.” ■

” Jeg oplevede i mit mentorarbejde, at der var nogle, som havde brug for et sådant netværk, men ikke kunne få det.

Palle Christensen, socialkoordinator i Exit Aarhus

Flere og flere kom på banen

Ane Ørgård Bramstoft kom til i marts 2012, og hen over sommeren kontaktede Palle Annelise Brok, der tidligere havde været fængselspræst i det nu lukkede Horsens Statsfængsel, men nu var sognepræst ved Vor Frue Kirke i Aarhus – og hun var meget positiv over for et samarbejde.

Der kom også et samarbejde op at stå med Kirsten Saurus Mehlsen, der er musik- og kulturmedarbejder i Statsfængslet Østjylland. Denne gruppe gik sammen med flere frivillige i gang med at få kultureftermiddagene op at køre.

I november 2012 lagde Vor Frue Kirke første gang menighedslokaler til en kultureftermiddag. Siden har kultureftermiddagene udviklet sig til at være det rekrutteringssted for brugere, som de var tænkt som fra begyndelsen.

Kreative aktiviteter

I Aarhus er kultureftermiddagene ikke kun forbundet med sang og musik. Hver gang er der et bord, hvor voksne og børn kan udfolde sig kreativt med papirklip, fletning og mange andre aktiviteter – inspireret af Kirsten og Annemette.

Og de kreative sysler bliver værdsat.

- Engang blev der foldet papirfugle, og nogle måneder efter kom en indsat og sagde: ”Jeg kan huske, da vi foldede papirfugle – og ved I hvad? Den hænger hjemme i min celle i dag. Jeg kigger på den hver dag.”

- Det er en stærk historie, som man bliver glad og rørt over at høre – og rørt over. Og den viser, at det betyder noget, det de sidder og laver. Det er ikke bare beskæftigelse, siger Palle.

Rådgivning og mentorforløb

Gennem kultureftermiddage og besøg i fængsler har Exit fået kontakt med flere indsatte og tidligere indsatte, som gennem Exit har fået rådgivning og hjælp til at løse konkrete problemer.

- Vi har blandt andet hjulpet én, så vedkommende fik 8.000 kroner fra kommunen til indskud i en lejlighed, som han ellers havde fået afslag på, fortæller Palle om en konkret sag, som blev løst i samarbejde med Den Sociale Retshjælp, der er samarbejdspartner for Exit Aarhus.

Andre indsatte, som stadig har en del tid tilbage af deres afsoning, holder kontakt med Exit gennem mail og besøg i fængsler, så der er mulighed for at fortsætte med yderligere opfølgning, når de pågældende løslades. ■

Når far er i fængsel

Exits familieprojekt afbøder negative følger, når far eller mor kommer i fængsel – og ikke mindst, når han eller hun skal løslades.

▶ Børn af indsatte er sårbare og påvirkes ofte dybt af den straf, deres far eller mor bliver idømt. Nogle forældre prøver at skjule, at den forsvundne forælder er i fængsel for at skåne børnene, men børnene reagerer alligevel. Det er en del af baggrunden for Exits familieprojekt, som er et tilbud til alle, som har brug for støtte til at få familielivet til at fungere efter løsladelse. Indtil videre har behovet vist sig størst i de familier, hvor der er børn involveret.

- Børnenes tilknytning er i fare, når far (eller mor) forsvinder ud af hverdagen, og børnene begynder at udvise en adfærd, som de i hvert fald ikke har haft før, fortæller socialkoordinator Linda Christoffersen, som står for familieprojektet.

Hun fik idéen til projektet, da hun hørte om erfaringer fra USA og England, hvor undersøgelser har vist, at en levende og dynamisk relation til familien modvirker, at løsladte falder tilbage i kriminalitet.

Angsten spreder sig i familien

Angst er en udbredt følgevirkning af fængselsstraf både hos den indsatte, de nære pårørende og hos børnene. Den dukker ofte op hos den forælder, der er blevet alene om ansvaret. Hverdagen bliver presset, og det hele kan virke uoverskueligt. Når overskuddet forsvinder, går det ud over børnene.

- Vi kan hjælpe med at skabe lidt mere overskuelighed, så familien kan rumme sig selv og få deres sædvanlige hverdag til at fungere. Det skaber større tryghed for børnene og dermed mere overskud i hverdagen for den forælder, der står alene, siger Linda Christoffersen.

Mund til mund-reklame for projektet

I samarbejde med fængselspræst Hanne Storebjerg i Hørserød Statsfængsel får Linda Christoffersen kontakt med indsatte, som har brug for familiestøtte. Efterhånden som familieprojektet har udviklet sig, gør de indsatte hinanden opmærksom på det, hvis en medindsat er havnet i en presset situation.

- Men de indsatte skal være motiveret for at ville stoppe med kriminalitet, hvis familiestøtten skal give mening, siger Linda Christoffersen.

Rådgivning og støtte til forældre

Projektet er et rådgivningsforløb, der omfatter mange praktiske aftaler om, hvordan familien skal komme til at fungere. Når løsladelsen nærmer sig, forsøger Linda Christoffersen at

Exits familieprogram støtter både den indsatte og den forælder, der står alene med ansvaret for familien. Billedet er taget i Hørserød Statsfængsel, hvor Christian var indsat og fik besøg af sin kone og sine børn. (Foto. Peter Nørby.)

skabe rum for, at parrets forventninger til hinanden kan blive afstemt.

- Familien har en masse forventninger til, hvor godt det bliver, når far kommer hjem, men forventningerne bliver sjældent indfriet, fordi det generelt er svært at få hverdagen til at falde i hak, siger hun.

Pusterum efter løsladelsen

Som en del af projektet bliver familierne tilbudt et ophold umiddelbart efter løsladelsen, hvor de får nogle dage fri fra pres og bekymringer, så de kan glemme afsoningen for en tid og fokusere på hinanden, inden hverdagen begynder.

- Opholdet giver den indsatte mulighed for at tage ansvar for familien igen og prøve at give noget tilbage til sin familie, som er mærket af straffen. Børnene får et frirum og oplever, at forældrene ikke møder fordømmelse, selv om den ene har siddet i fængsel, fortæller Linda Christoffersen. ■

” Hele familien har en masse forventninger til, hvor godt det bliver, når far kommer hjem, men forventningerne bliver sjældent indfriet, fordi det generelt er svært at få hverdagen til at falde på plads.

Linda Christoffersen,
koordinator for Exits familieprojekt

Exits familieprojekt

Familieprojektet er finansieret af puljemidler fra Socialministeriet og evalueres løbende af Marselisborg, Center for udvikling, kompetence og viden. Projektet har fungeret i København og Odense siden 2013, og det forventes, at 40-50 familier kan få hjælp i løbet af den fireårige periode, midlerne er bevilget til.

Familiearbejdet er forbundet med Exits øvrige tilbud, så der eksempelvis kan tages hånd om eventuelle gældsproblemer, der ellers kan blive en barriere for at få familien til at fungere.

Formålet med familieprojektet er at støtte og skabe stabilitet i en svær overgang, når far eller mor har siddet i fængsel – nogle i mange år – og pludselig skal til at indgå i en fælles hverdag.

Selv stærke familier skal støttes

Christians familie er ressourcestærk og godt forberedt på, at han skal i fængsel. Derfor kommer det ikke – som i mange andre tilfælde – som et chok for hverken Christian eller hans kone og børn, da afsoningen er en realitet. Alligevel blev Exits familiearbejde en afgørende støtte.

- Vi boede i udlandet, da jeg fik dommen, og jeg blev kørt direkte til Vestre Fængsel, fordi man vurderede, der var risiko for, at jeg ville rejse ud af landet på grund af min høje indtægt, fortæller Christian.

Stod alene med flytning til Danmark

Hans kone, Jannie, og børnene, som dengang var 13 og 2 år, boede på Malta og ventede Christian tilbage efter domsafsigelsen. Fra Vestre Fængsel måtte Christian ikke ringe til Jannie, så hun fik beskeden fra Christians advokat. Nu var det så hendes opgave at få afviklet boligen og rejse hjem til Danmark med børnene og starte forfra.

- Hun klarede det virkelig flot, men efter nogle uger vågner hun en nat med ondt i hjertet og må ringe 112, fortæller Christian.

Det viser sig, at Jannie har fået et angstanfald og posttraumatisk stress af at have stået helt alene med ansvaret, og det begynder også tydeligt at påvirke børnene. En velkendt reaktion hos pårørende til fængslede.

Støtte gennem Exits familiearbejde

Det er nu to år siden, Christian og familien stiftede bekendtskab med Exit, mens han afsonede i Horserød Statsfængsel.

- Børnene var startet i skole og børnehave, og Kriminalforsorgen skulle bruge udtalelser fra både skole, børnehave og egen læge, fortæller han.

Der var dog ingen hjælp at hente, da institutionerne ikke kendte familien og derfor ikke ønskede at udtale sig. Herefter kontaktede Jannie og Christian flere støtteorganisationer, og Exit var ifølge Christian det eneste sted, hvor nogen lyttede.

- Vi fik kontakt med Linda Christoffersen, og hun tog vores situation seriøst og skrev et partsindlæg til Kriminalforsorgen. Vi fik også lægen og de øvrige til at skrive under på, at de ikke havde grundlag for at udtale sig til Kriminalforsorgen, siger Christian.

Væsentligt for familiens trivsel

Selvom Christian ikke umiddelbart mangler ressourcer, hverken nu eller under afsoningen, har Exit haft afgørende betydning for hans forhold til familien.

- Havde det ikke været for Linda og Exit, er det jo ikke til at sige, hvor mange gange Jannie havde fået anfald, og hvordan det var gået børnene og hende, fortæller han. ■

Frivillige får Exit i fremdrift

100 frivillige medarbejdere er med i Exits stab på landsplan. Deres opgaver omfatter tre K'er: kaffebrygning, kreativitet og kaffe med nærvær.

▶ Frivillige har aldrig været en mangelvare i Exit, og de spænder vidt i alder og baggrund: Fra ung nyuddannet terapeut over midaldrende syerske til pensioneret musikhæder – men fælles er et ønske om at gøre en forskel for indsatte og ex-indsatte uden at få lønkrone for det.

Ansæt, men ikke på lønninglisten

Frivillige bliver ansat efter en samtale med frivilligkoordinator Johnny Pedersen, som derefter vurderer, hvor den frivillige kan glide ind i Exits arbejde

- Det kræver ikke altid særlige kvalifikationer at blive frivillig i Exit, men man skal ville det andet menneske, siger Johnny Pedersen, der er socialkoordinator i Exit og helt fra Exits første spæde begyndelse i 2007 har rekrutteret frivillige til arbejdet.

Bruger og mentor skal matche

Når man bliver løsladt fra fængslet, kan man få tilknyttet en mentor, der fx kan gå med på kommunen, i banken eller til lægen. Kontakten kan allerede blive etableret, mens man er i gang med afsoningen.

- Jeg taler med brugeren for at finde ud af, hvad han eller hun har brug for hjælp til, hvilke fritidsinteresser, alder og evt. børn vedkommende har, forklarer Johnny Pedersen, som understreger, at formålet altid er at støtte ud fra brugerens behov. Derefter prøver han at finde en frivillig i netværket, som matcher brugeren, og sammen med Johnny finder de ud af, hvordan de går videre.

- Nogle gange oplever jeg, at der træder en frivillig ind ad døren, som kan dække et konkret behov, jeg netop er blevet præsenteret for, siger han.

Hvis det viser sig, at det ikke er det rigtige match, kan begge parter opsige aftalen, for det er vigtigt, at begge har lyst til relationen. For dem, der har brug for et nyt netværk, kan mentoren være en begyndelse sammen med Exits medarbejdere og andre frivillige.

- Mentorordningen bliver ikke brugt så meget, som vi har forventet, fordi kun få brugere har ønsket én, og som medarbejder udfylder vi selv i høj grad funktionen, siger Johnny Pedersen.

Nedbryder fordomme

De frivillige ser Johnny Pedersen også som en vigtig faktor i Exits arbejde med at nedbryde fordomme om mennesker, som har siddet i fængsel.

- Når de frivillige møder brugerne, er de ofte usikre i starten, men bagefter er kommentaren altid, at de er overraskede over, at brugerne er helt almindelige mennesker. De opdager, at det er mennesker med samme drømme og ønsker, men som har andet i bagagen, der har givet dem andre vilkår i livet. Den indsigt, at det ikke er en bestemt type mennesker, der sidder i fængsel, kan de frivillige være med til at bringe videre i deres egne netværk, siger han. ■

” Den indsigt, at det ikke er en bestemt type mennesker, der sidder i fængsel, kan de frivillige være med til at bringe videre i deres egne netværk.

Johnny Pedersen,
socialkoordinator i Exit

Exit-frivilliges arbejdsområder

- Gældsrådgivning
- Fisketur
- Kvindeklub
- Mad til 100 på kultureftermiddag
- Mandagsåbent i cafeen
- Mentor
- Musikundervisning
- Retræte
- Terapi
- Torsdagsåbent i cafeen
- Tøjdistribution i Vestre Fængsel af tøj til indsatte fra Kirkens Korshær og Danmission

Rådgivning af Exits brugere

- Jobmuligheder
- Praktikophold
- Uddannelse
- Bolig
- Kontakt med bank
- Kontakt med sociale myndigheder
- Familierelationer
- Støtte til at opbygge en hverdag
- Mentorstøtte
- Opbygge nyt netværk

Kurser for frivillige

Exits afdeling i København har i flere år holdt månedlige kursusaftener, hvor frivillige er blevet undervist af fagfolk: psykologer, fængselspræster, efterforskere og konfliktmæglere. I løbet af 2014 skal der også udbydes frivilligkurser i lokalafdelingerne i Aarhus og Odense.

” En frivillig er en person, der gør noget for personer uden for vedkommendes egen familie og vennekreds, uden økonomisk vinding og uden nogen former for tvang”

Center for frivilligt socialt arbejde

Indlevelse og individuel vurdering er nøglen

Rådgivning af Exits brugere er baseret på en personlig relation med den medarbejder, som vejleder og støtter brugeren.

Når en bruger træder ind ad døren i Exit for at få rådgivning, møder han eller hun en medarbejder, der ikke trækker en færdig pakke op af skuffen.

- Vi prøver at spore os ind på den enkeltes situation og behov, for at kunne tage udgangspunkt lige netop der, siger Soleil Barfoed, som er socialmentor i Exit. Hun har flere uddannelser og arbejdet med udsatte mennesker i mange år, og med en baggrund som cirkusbarn, adoptivbarn og senere gadebarn har hun også en livserfaring, som giver hende skæve indgangsvinkler i mødet med andre mennesker.

Den ethjulede cykel

Fra sin erfaring som gadeplansarbejder giver Soleil Barfoed et eksempel på, hvordan hun møder mennesker, der hvor de er.

En dag ser hun en dreng på en ethjulet cykel, som han ikke kan finde ud af at køre på. Hun spørger, om hun skal lære ham det, og trods en del skepsis fra hans side springer Soleil op på cyklen og drøner rundt på den.

- Til sidst kunne han selv klare den uden at vælte, og vi jublede med armene i vejret. Så satte jeg mig hen til ham og sagde: "Nå, hvor har du stjålet den cykel?" Så havde jeg ham, fortæller hun, og de fik sammen leveret cyklen tilbage.

De fem T'er

I rådgivningen af Exits brugere arbejder Soleil Barfoed ud fra fem T'er: tid, tillid, troværdighed, tolerance og timing. At opbygge tillid tager tid, og man skal have tid til at være til stede. Tiden er afgørende, når man skal spore sig ind på kompetencer og ressourcer hos den enkelte og finde en motivation.

- Et lille skridt fremad kan være at hjælpe med at finde en passende uddannelse eller at lære at gå i Netto og købe vaskepulver, fortæller Soleil Barfoed, der ønsker at være troværdig, være sig selv og møde brugerne i øjenhøjde. Man skal have tolerance, ikke for de kriminelle handlinger, men for det menneske, som ønsker at starte på en frisk. ■

I gæld til over begge ører

Uoverskuelig gæld tager tit modet fra ex-indsatte, som gerne vil begynde på en frisk, og det kan friste til at begå ny kriminalitet. Exits gældsrådgivning kan give overblik – og handler ikke kun om økonomi.

► En næsten uoverstigelig mur i form af gæld er den virkelighed, mange løsladte møder på vej ud af fængslet, og gældsrådgivning er derfor et vigtigt element i Exits støtte til indsatte. Advokat Henrik Hasseri Olesen har ansvaret, og sammen med en håndfuld frivillige hjælper han brugerne med at få overblik over deres gæld, at lægge budget og finde løsninger.

Aftaler om afdrag

Somme tider lykkes det at få aftaler med kreditorer, så brugeren kan komme i gang med at genopbygge sin tilværelse. Det oplevede Henrik Hasseri Olesen for nylig med en dansk statsborger med kinesiske rødder, som havde afsonet syv år i Kina.

- Så snart han var tilbage i Danmark, kom rudekiverterne ind ad døren, men vi fik en et-årig aftale i stand, hvor han betaler et mindre afdrag hver måned, og det gav ham ro, siger han.

Nogle brugere har helt givet op og lukker øjnene for gældsposterne. En person, som efter en periode med stofmisbrug og fængselsstraf er blevet clean og er i gang med en universitetsuddannelse, har fået støtte til at forholde sig til sin gæld.

- En gæld på 1,5 mio. kr. er uoverskuelig for ham, men han vil have mulighed for at få gældssanering, fordi han er startet på en frisk, og hans liv er i stabile rammer, siger Henrik Hasseri Olesen.

Gæld som livsvilkår

For mange ex-indsatte er gælden så stor, at det ikke er muligt nogensinde at komme ud af den. Man kan som udgangspunkt ikke få gældssanering, når det drejer sig om sagsomkostninger, fordi gælden er opstået i forbindelse med kriminel virksomhed.

- Som straffet skal man selv betale sagsomkostningerne fra retssagen. Oveni kan der fx være ubetalte børnepenge og andre gældsposter, som den ex-indsatte slet ikke har mulighed for at betale, forklarer han.

I de tilfælde består gældsrådgivningen i at skabe nogle rammer, som gør det muligt for den pågældende at acceptere gælden som et vilkår i livet.

Når gælden er sekundær

Stor gæld kan dog vise sig at være det mindst presserende problem at få løst.

- For nylig kom en bruger ind med en massiv gæld i baglommen, men det viste sig hurtigt, at brugeren kæmpede med psykiske problemer, som det var vigtigt at få taget hånd om først, fortæller Henrik Hasseri Olesen.

Gældsproblemerne er derfor blevet sat på stand by, mens manden kommer på fode psykisk, så han senere bliver i stand til at kunne overskue sin økonomiske situation. ■

Gældsrådgivningen i Exit

er et fireårigt landsdækkende forsøg, som er finansieret af Socialministeriet og påbegyndt i 2013.

Projektets mål:

600 brugere får gældsrådgivning i løbet af den fireårige periode.

1200 borgere skal informeres om tilbuddet om gældsrådgivning. Informationen gives på kultureftermiddage og ved arrangementer i fængslerne.

- Som straffet skal man selv betale sagsomkostningerne fra retssagen. Oveni kan der være fx ubetalte børnepenge og andre gældsposter, som den ex-indsatte slet ikke har mulighed for at betale, siger advokat Henrik Hasseri Olesen.

Brugeren ser på det billede, hun har malet i løbet af dagens session, sammen med kunstterapeut Herdis Gregersen, og de taler om de følelser, som er i spil.

Kunstterapi åbner nye perspektiver

Tegninger, malerier og arbejde med ler indgår i en terapeutisk proces, som er et nyt tilbud på paletten til Exits brugere.

▶ - Jeg har fået en accept af, at med den bagage jeg har med fra starten af mit liv, er det forståeligt, at jeg vendte mig mod stofferne for at lukke det hul, jeg hele livet har haft indeni. Det har betydet, at jeg ikke længere har behov for at dømme mig selv så hårdt, fortæller Helle Vilsfort om resultaterne af den kunstterapi, hun har deltaget i siden slutningen af november 2012.

Maler følelser ud på lærredet

To timer hver anden uge har hun deltaget i en session hos kunstterapeut Herdis Gregersen, som indleder med en samtale om, hvad der rører sig på det følelsesmæssige område hos brugeren lige nu.

- Gennem samtalen indkredser jeg dagens tema og leder gennem en kort meditation med fokus på åndedrættet. Det hjælper dybere ind i processen, forklarer Herdis Gregersen.

I de følgende 15-30 minutter maler brugeren ud fra temaet, og derefter kigger de sammen på billedet og taler om, hvad der er kommet frem gennem processen.

Ny vinkel på selvopfattelsen

- Når vi sætter vi os foran mit "værk", og jeg fortæller, hvad jeg har tænkt eller følt, mens jeg udførte det, og derefter hvad jeg ser og føler, når jeg kigger på det nu, giver Herdis mig som regel en ny vinkel enten på mit problem eller på mit syn på mig selv, siger Helle Vilsfort.

Hun endte i stofmisbrug som 38-årig, og det har været et kæmpe nederlag for hende.

- Med min intelligens og viden burde jeg ikke være endt i misbrug, behandling, tre år som stoffri, tilbagefald og sidst fængselsophold. Gennem kunstterapien er jeg blevet i stand til at handle på nye måder, acceptere mig selv mere, og mest af alt få lagt noget af min perfektionisme på hylden, siger hun. ■

Lennart Richards og Nulles jazzband begejstrede tilhørerne ved kultureftermiddagene i København og Aarhus i marts 2014.

Musik giver frirum

Engagement og glæde er kendetegnet for Exits musikalske bidrag i fængsler, og uden for murene ved kultureftermiddage og gennem musikundervisning.

► Omdrejningspunktet for Exits kulturelle arbejde ligger stadig der, hvor det hele startede, med den månedlige kultureftermiddag, som indsatte har mulighed for at få særlig udgang til, en såkaldt kulturudgang, der ikke trækkes fra de udgange, de ellers får.

Indsatte og ex-indsatte spiller op

I København er Louise Adrian ansvarlig for at koordinere underholdningen til kultureftermiddagen, og med hende i spidsen er Fangekoret fast på programmet. Men alle indsatte eller ex-indsatte, som har noget at byde ind med, kan optræde med den musik, de har indøvet. Rap, gospel og gamle hits går godt i spænd, og indsattes egne tekster rammer i plet hos tilhørerne. Frivillige og ansatte fra Exit deltager også for at gøre opmærksom på Exits tilbud og skabe grobund for nye relationer for de indsatte,

I Exits lokalafdelinger, Odense og Aarhus, er kultureftermiddagene også blevet centrale. I Aarhus har Kirsten Michelsen,

som er musikmedarbejder i Statsfængslet Østjylland og tilknyttet Exit, fået etableret en god kontakt med de åbne fængsler, og derfra kommer der som regel et par fyldte minibusser til den månedlige kultureftermiddag.

Musikere spiller sammen med indsatte

Louise Adrian får gennem sit virke i Vridsløselille Statsfængsel som organist og korleder for Fangekoret en masse henvendelser fra musikere, som gerne vil spille i fængslerne. Konserter og workshops afprøves først i Exit ved kultureftermiddagene, og herefter tilbydes de til fængsler i hele landet. Louise Adrian har haft held til at skaffe fondsmidler til at lønne nogle af de kunstnere, som tilbyder workshops med de indsatte – herunder også skriveværksteder.

- Fangekoret er en succeshistorie, og derfor er fonde villige til at bevilge penge til musik i fængslerne. Ikke kun som underholdning, men med fokus på at vække de indsattes nysgerighed og engagere dem, siger Louise Adrian. Hun har mange

” Musik gør godt, det er god adspredelse, og man får et lille 'break' fra bare at være indsat.

En indsat om musikarrangementer i fængsler

Swingende jazz i fængsler

Et jazzband har til manges overraskelse været et hit ved koncerter i Exit og flere fængsler. Lennart Richards og Nulles jazzband begejstrede tilhørerne ved kultureftermiddagen i København i marts 2014, og dagens kor sang med på flere numre. Også ved kultureftermiddagen i Aarhus tog bandet keglere med deres swingende og topprofessionelle toner, fortæller musikmedarbejder Louise Adrian.

Besøget i Østjyllands Statsfængsel blev helt særligt, idet bandet spillede sammen med fængslets HA-kor med fem indsatte, men hverken HA'erne eller musikerne havde de store forventninger til samarbejdet, men det blev en fantastisk succes.

- Efter at bandet havde spillet et par numre, som viste, at her var nogle folk, der kunne deres kram, indvilgede koret i at synge med på nogle numre, de kendte. Og siden gik det slag i slag. Der var lydhørhed, samarbejde og gensidig respekt, som resulterede i vellyd og begejstring hos kor og band, siger fængslets musikmedarbejder Kirsten Mehlsen.

- Musikken førte de to meget forskellige grupper af mennesker sammen. Og det er netop det, musik kan: føre mennesker fra vidt forskellige kulturer sammen og opnå et fælles sprog. Det betyder meget for indsatte, at mennesker fra "den virkelige verden" kommer ind og møder dem menneske til menneske, og så oven i købet drager dem ind i deres musikalske univers, siger Kirsten Mehlsen. ■

Indsattes kreative aktiviteter giver mindre kriminalitet

► Kunst, kreativitet og kriminalforsorg var temaet for en paneldebat i februar 2014 med Exit som vært.

- Indsatte i fængsler har masser af kreativitet i sig, ellers kunne de ikke lave kriminalitet, udtalte kriminolog Anne Okkels under paneldebatten.

Hun foreslår derfor, at der i fængslerne skabes rammer for, at kreativiteten kan finde andre veje.

- De indsatte har masser af tid og kedsomhed, og undersøgelser fra USA viser, at man ved at stimulere indsattes kreativitet og livsudfoldelse, kan støtte dem i at vælge et liv uden kriminalitet efter afsøningen.

Kreativitet modvirker fordomme mod kriminelle

- I Kriminalforsorgen tror vi på, at det virker, når indsatte får mulighed for at udfolde kreativitet, sagde Annette Esdorf, der er vicedirektør i Direktoratet for Kriminalforsorgen og paneldeltager. Hun er overbevist om, at kreative projekter som Fangekoret giver en bedre branding af indsatte i befolkningen.

- Fangerne viser sig ikke bare at være en samling forbrydere, men mennesker med en historie, siger hun. ■

Paneldeltagerne i Exits debat om kunst og kreativitet var ret enige om, at kreative aktiviteter i landets fængsler bærer frugt for de indsatte og for befolkningens opfattelse af dem som mennesker og ikke bare forbrydere.

Indsatte danser meditativt

► Tre indsatte og ex-indsatte fra Exits kvindeklub deltog i september 2013 sammen med tre frivillige i en weekendretræte med mediativ dans. De var på forhånd noget skeptiske over at skulle holde mund i to døgn, men endte med at nyde stilheden.

En havde slet ikke lyst til at tage hjem fra Sct. Josephsøstrenes retrætested i Kokkedal, hvor retræten fandt sted og har siden selv opsøgt stedet for at deltage i en stille retræte. I marts 2014 deltog to af de tidligere indsatte igen i en danseretræte sammen med en tredje ex-indsat, og det er fremover et fast tilbud i Kvindeklubben at deltage i retræten. ■

Indsatte kvinder har tryllet med kastanjer og efterårsblade. Den nederste kanstanjefamilie er kreeret af en nygift indsat.

To timer i frihed

Kreativ udfoldelse og nyt netværk er gevinsten for de indsatte kvinder, som vælger at deltage i Exits kvindeklub i Vestre Fængsel og udenfor.

► - Neej, skal vil lave øreringe i dag? Begejstringen er stor, når æsker med perler i "guld", sølv og mange farver bliver åbnet, og kvinderne griber straks værktøjet og går i gang med at kreere øreringe. Snart er de første øreringe sat i ørerne, og de næste kan blive til gaver til, når de får besøg.

Imens går snakken, og de frivillige kvinder fra Exit instruerer eller får selv hjælp til at få perlerne på plads.

Lindrer byrden ved den mistede frihed

For fængselspræst Susanne Christiansen indgår Exits kvindeklub i hendes arbejde i Vestre Fængsels kvindeafdeling.

- Når jeg har samtaler med indsatte kvinder, fortæller jeg om kvindeklubbens tilbud, og det er en del af mit sjælesørgiske arbejde at lindre byrden ved at være i fængsel. Det er en enorm straf at blive isoleret fra omverdenen, og derfor er det en gave for de indsatte, at der kommer frivillige ind udefra og vil være sammen med dem, siger Susanne Christiansen.

Hjemlig hygge

Kvindeklubben mødes to gange om måneden i fængselspræst Peter Wallins store kontor med bogreoler fyldt med bøger, billeder på væggene og kunst fra indsatte. De indsatte må ikke have stearinlys på cellerne, så rammen er helt anderledes end fængselsgangen på den anden side af væggen.

"Vi har haft to timer i frihed". Sådan lyder afskeden med de frivillige mange gange, når de indsatte skal tilbage til deres celle.

- Mange af kvinderne har ofte mødt mennesker, der afviser dem, eller de kan være trætte af at møde behandlere, der skal

noget med dem. Derfor er det noget særligt, at der kommer kvinder ind for at være sammen med dem uden at få penge for det, siger Susanne Christiansen.

Kvindeklub i det fri

Når kvinderne bliver løsladt eller kommer videre til fx Horserød Statsfængsel, kan de komme i kvindeklubben uden for murene. Der kan de fortsætte kontakten med de frivillige kvinder, og de kan støtte hinanden i tilværelsen uden for fængslet. Fængselspræst Hanne Storebjerg fra Horserød Statsfængsel kører en gang om måneden en minibus med indsatte til Apostelkirken på Vesterbro, hvor Kvindeklubben i det fri har holdt til siden marts 2011.

Indsatte, ex-indsatte og frivillige laver mad, spiser sammen og derefter maler de, laver smykker eller sæber eller andet kreativt.

- De indsatte kvinder kommer hen i en anden sammenhæng, og det giver muligheder for fællesskab på et andet grundlag end det, fængselskulturen giver, siger Hanne Storebjerg, der også ser det som social træning for kvinderne at komme i klubben.

Styrker selvværdet

- De indsatte kvinder har behov for at være sammen uden mænd og uden den hårde tone, som mændene i fængslet har. I Kvindeklubben er der rum for, at de lærer nye sider af hinanden at kende, og de møder frivillige, som er der, fordi de gerne vil være sammen med dem. Det styrker deres selvværd, siger hun. ■

Statistik 2008-2013

VISITERET TIL EXIT	2008-12	i %	2013	i %	2008-13	i %
Visiteret til rådgivningsteam	426		74		500	
heraf Exit-borgere	394	92.5	53	71.6	447	89.4
heraf visiteret af kommuner/jobcentre	32	7.5	21	28.4	53	10.6
Afsluttede forløb	325		99		424	
Afklaring/rådgivningsforløb i gang ultimo	101		76		76	

AFSLUTTEDE FORLØB	2008-12	i %	2013	i %	2008-13	i %
Påbegyndt uddannelse, i job mv.	99	30.5	10	10.1	109	25.7
I praktik, aktivering, jobjagt mv.	55	16.9	2	2.0	57	13.4
Begyndt i mentorforløb	14	4.3	4	4.0	18	4.2
Forløb afbrudt / mistet kontakt	80	24.6	38	38.4	118	27.8
Borger fængslet	26	8.0	1	1.0	27	6.4
Kvinder, der har afsluttet forløb	33	10.2	16	16.2	49	11.6
Mænd, der har afsluttet forløb	292	89.8	83	83.8	375	88.4

SOCIALE OG KULTURELLE AKTIVITETER	2008-12	i %	2013	i %	2008-13	i %
Nye samtaleforløb hos psykolog/terapeut	75		40		115	
Nye deltagere i familieprojektet	21		31		52	
Retshjælp (nye sager)	200		77		277	
Gældsrådgivning (nye sager)	-		111		111	
Delt. til infomøder om gældsrådgivning	-		449		449	
Deltagere til kultureftermiddag, København	4,620		1,140		5,760	
Deltagere til kultureftermiddag, Odense	200		353		553	
Deltagere til kultureftermiddag, Aarhus	80		600		680	
Deltagere til café-/klub-arr., alle byer	1,070		997		2,067	
Deltagere til kvindeklub, København	60		53		113	

KONTAKT TIL FÆNGSLER MV.	2008-12	i %	2013	i %	2008-13	i %
Træffetider i fængsler (Fyn og Sjælland)	288		218		506	
Deltagere til musik og kunst i fængsler	297		226		523	
Kvindeklub i Vestre Fængsel	152		110		262	
Afsonere i fodlænke, samfundstjeneste	10		16		26	
Indsatte i praktik mv.	6		5		11	

Exit har i 2013 modtaget bidrag fra:

- Eliaskirkens Fond for Kirkeligt / Socialt Arbejde
- Folkekirkens Feriehjælp
- Københavns Kommune
- Ole Kirks Fond
- Social- og Integrationsministeriet (puljer)
- TrygFonden
- TrygFonden Midtjylland
- TrygFonden Syddanmark
- Velux Fonden
- Y's Mens Club (Marselisborg og Odense)

Exit
Fra indsat til værdsat

Saxogade 5
1662 København V
www.exit-danmark.dk